26.07.2013 г. / 22:54:06

Вяра

09.08 по еретическия, †27 юли по православния календар - Св. великомъченик Пантелеймон. Св. преподобна игумения Антиса

Страдание на свети великомъченик Пантелеймон († 305 г.)

Свети великомъченик Пантелеймон. Фрагмент от стара ромейска икона. Синай, Египет

Когато царувал нечестивият Максимиан - жестокият мъчител на християните, и когато почти цялата вселена била покрита от идолопоклонническото нечестие, навсякъде било повдигнато голямо гонение срещу вярващите в Христа и мнозина изповедници на пресвятото име на Иисус Христос загинали мъченически; тогава във Витиния в град Никомидия пострадал за Христа и свети великомъченик Пантелеймон.

Този преславен сред мъчениците Христов страдалец се родил в същия този град Никомидия от знатен и богат баща,

на име Евсторгий и от майка Евула. Баща му по вяра бил езичник, горещо привързан към идолопоклонството; а майка му - християнка, научена от прародителите си на святата вяра и усърдно служеща на Христа. И така, съединени телесно, те били разделени духовно: той принасял жертви на лъжливи богове, а тя принасяла “жертва на хвала” на истинския Бог. А младенеца, който им се родил и за когото е нашето слово, нарекли Пантолеон, което значи “Лъв във всичко”, тъй като се предполагало, че по мъжество той ще бъде подобен на лъв. Но по-късно момъкът бил преименуван на Пантелеймон, тоест “всемилостив”, защото оказвал милосърдие на всички, когато безвъзмездно лекувал болни или давал милостиня на бедните, раздавайки с щедра ръка бащиното си богатство на нуждаещите се.

От ранно детство майката възпитавала момчето в християнско благочестие, като го учела да познава Единия истински Бог, живеещ на небесата - нашия Господ Иисус Христос, да вярва в Него и да Му угажда с добри дела, като го отвръщала от езическото многобожие. Момчето внимавало върху наставленията на майка си и ги усвоявало, докато това било възможно за детските му години. Но, каква загуба и лишение! Неговата добра майка и ръководителка в детските години заминала при Господа, като оставила все още недостигналото съвършен разум и пълнолетие дете. След смъртта ѝ момчето лесно тръгнало по следите на бащината си заблуда; баща му често го водел при идолите за поклонение, като го утвърждавал в езическото нечестие.

После момчето било дадено да се учи, а когато то преминало с успех целия курс на външното езическо знание, баща му го поверил на един знаменит лекар - Евфросин, за да придобие в неговото медицинско училище навици в лекарското изкуство. Момъкът, имайки възприемчив ум, лесно усвоявал това, на което го учели, и скоро, като надминал връстниците си, не

отстъпвал много и на самия учител; и при това се отличвал със своето поведение, красноречие и красота и правел приятно впечатление на всички. Станал известен и на самия император Максимиан, тъй като по това време Максимиан живеел в Никомидия; предавайки християните на мъчение, той изгорил 20 000 от тях в църквата по време на празника Рождество Христово, умъртвил епископ Антим и след различни мъчения предал мнозина на различни видове смърт. Лекарят Евфросин често ходел с лекарства в царските палати на мъчителя - или при самия него, или при неговите придворни, защото той снабдявал с лекарствени средства и лекувал целия царски двор. Когато Евфросин идвал в двореца при императора, го съпровождал момъкът Пантолеон, който вървял след своя учител, и всички се удивявали на красотата и благоразумието на момъка. И императорът, като го видял, попитал:

- Откъде е той и чий син е?

Като получил отговор, императорът заповядал на учителя да научи момъка по-бързо и колкото се може по-добре на цялото лекарско изкуство, като изразил желание да го има винаги при себе си като достоен да предстои пред императора и да му служи. По това време младежът вече ставал пълнолетен.

В тези дни в Никомидия живеел престарял християнски свещеник на име Ермолай, който заедно с немного християни се укривал в малка и бедна къщичка. Пътят на Пантолеон, когато отивал от дома си до учителя и обратно, минавал покрай жилището, в което се укривал Ермолай. Като виждал през прозорчето често минаващия оттам младеж, Ермолай по лицето и по погледа му познал добрия му нрав; като узнал духом, че този младеж ще стане избран Божий съсъд, веднъж Ермолай пресрещнал младежа и го помолил да влезе за малко при него в къщичката. Кроткият и послушен младеж влязъл в дома на стареца. Като го настанил до себе си, старецът го

разпитал за произхода и родителите му, за вярата и за целия му начин на живот. Младежът разказал всичко подробно и съобщил, че майка му е била християнка и е починала, а баща му е жив и съгласно езическите закони почита множество бесове. А свети Ермолай го запитал така:

- А ти, добро чедо, на коя страна и на коя вяра би желал да принадлежиш: на бащината или на майчината?

Младежът отговорил:

- Майка ми, докато беше жива, ме учеше на своята вяра и аз обикнах вярата. Но баща ми, като по-силен, ме принуждава да изпълнявам езическите закони и иска да ме въдвори в царския дворец в чина на близките сановници, военачалниците и служителите на императора.

Свети Ермолай отново попитал:

- А какво учение ти преподава твоят учител?

Момъкът отговорил така:

- Учението на Асклепий, Хипократ и Гален; именно това искаше баща ми, а и учителят казва, че ако усвоя учението на тези мъже, лесно ще мога да излекувам всякакви болести при хората.

В последните думи свети Ермолай намерил повод за полезна беседа и започнал да сее в сърцето на младежа, като на добра земя, доброто семе на Божиите слова:

- О, добри момко - обърнал се той към него, - повярвай ми! Казвам ти самата истина: учението и изкуството на Асклепий, Хипократ и Гален е нищожно и малко може да помогне на прибягващите към него. А и боговете, които император Максимиан и бащата ти и другите езичници почитат, са суетни и не са нищо друго, освен баснословие и измама за

слабоумните. А истинският и всемогъщ Бог е един - Иисус Христос; ако повярваш в Него, ще изцеряваш всякакви болести с едното призоваване на Неговото Пречисто име. Защото Той е давал на слепите зрение, прокажените е очиствал, мъртвите е възкресявал; бесовете, на които се покланят езичниците, е изгонвал само с една дума; и не само Самият Той, но и дрехите Му са подавали изцерение: така една жена, която от дванадесет години страдала от кръвотечение, едва се докоснала до края на дрехата Му, в същия миг се излекувала. Но кой може подробно да разкаже за всичките Му чудесни дела? Както е невъзможно да се преброят морският пясък, небесните звезди и водните капки, така не могат да се изброят Божиите чудеса и да се измери Неговото величие. И сега Той е крепък Помощник на Своите раби, утешава печалните, изцерява болните, избавя от бедствия и освобождава от всички вражески злини, без да чака да бъде помолен от някого, но като изпреварва молитвата и дори сърдечното движение. Той дава сила да извършват всичко това и на тези, които Го обичат и им изпраща дара на още по-големи чудотворства; а накрая дава безкраен живот във вечната слава на Небесното Царство.

Пантолеон повярвал на тези наставления на свети Ермолай като на истински, приемайки ги в сърцето си; той с радост се задълбочавал с ума си в тях и казал на светия старец:

- Много пъти съм слушал това от майка ми и често съм я виждал да се моли и да призовава същия Бог, за Когото ми разказваш.

От този ден Пантолеон всеки ден се отбивал при стареца и се наслаждавал на боговдъхновените му беседи, като се укрепвал в познаването на истинския Бог. Веднъж, когато се връщал от учителя си, той се отбил малко встрани от пътя и се случило така, че намерил мъртво дете, ухапано от огромна змия, а самата змия лежала близо до детето. Пантолеон, като

видял това, отначало се уплашил и малко отстъпил, а после размислил в себе си така:

- Сега дойде време да изпитам и да се убедя дали всичко това, което ми е казал старецът Ермолай, е истина.

Като погледнал към небето, той произнесъл:

- Господи Иисусе Христе, макар че съм недостоен да Те призовавам, но ако искаш да стана Твой раб, покажи силата Си и направи така, че в Твое име това дете да оживее, а змията да издъхне.

В същия миг детето се събудило като че ли от сън и се изправило живо, а ехидната се разкъсала на две. Тогава Пантолеон, като повярвал напълно в Христа, обърнал телесните и духовните си очи към небето и благословил Бога с радост и сълзи за това, че го е извел от тъмнината в светлината на Своето познание. Той побързал да отиде при светия презвитер Ермолай и паднал в честните му нозе, умолявайки да бъде кръстен. Разказал му за случилото се - как мъртвото дете оживяло със силата на името на Иисуса Христа и как загинала ехидната, причинила смърт. Свети Ермолай, като напуснал дома си, тръгнал с него да види издъхналата ехидна и като я видял, благодарил на Бога за извършеното чудо, чрез което Той привел Пантолеон към Своето познание. Като се върнал у дома, той кръстил младежа в името на Отца и Сина, и Светия Дух, и като отслужил литургия във вътрешната си стая, го причастил с Божествените Тайни на Тялото и Кръвта Христови.

След кръщението Пантолеон останал седем дни при стареца Ермолай, като се поучавал от божествените слова, изливащи се от устата на стареца чрез Христовата благодат. Той напоявал душата си като от извор на жива вода, за да даде изобилие от духовни плодове. На осмия ден се върнал у дома

си и баща му го попитал:

- Сине, къде беше толкова дни? Безпокоях се за теб.

Светецът отговорил:

- Бях с учителя при царя в двореца, лекувахме един болен, когото царят много обича, и не се отделихме от него седем дни, докато не възвърнахме здравето му.

Така казал светецът и не излъгал, а във вид на притча тайно и иносказателно казал истината: в ума си той нарекъл учител светия презвитер Ермолай, под царския дворец имал предвид вътрешната стаичка, в която било извършено божествено тайнство, а болният - това била неговата душа, която небесният Цар възлюбил и която седем дни била подложена на духовно лечение.

Когато на следващото утро той отишъл при учителя Евфросин, той го запитал:

- Къде пропадна толкова дни?

- Баща ми, като купи имот, ме изпрати да го приема и аз се забавих, като огледах внимателно всичко, което е там, защото е купено на висока цена.

Той казал и това иносказателно, имайки предвид светото кръщение, което приел, и другите тайнства на християнската вяра, за които узнал и които всички имат необикновено висока цена, превъзхождаща всякакви богатства, защото са придобити с Христовата кръв. Като чул това, Евфросин прекратил с въпросите си. А блаженият Пантолеон бил преизпълнен от Божията благодат, носейки вътре в себе си съкровището на святата вяра. Той силно се безпокоял за баща си и искал да го изведе от бесовската тъмнина на идолопоклонството и да го доведе до светлината на

познаването на Христа и всеки ден му говорел, беседвайки с него мъдро с притчи и въпроси:

- Татко! Защо боговете, които са изработени стоящи, си остават и до ден-днешен така, както са поставени в началото, и никога не сядат; а които са направени седящи, до ден-днешен седят и никога не стават?

- И на мен не ми е съвсем ясен отговорът на твоя въпрос - отвърнал баща му, - и самият аз не знам, какво да отговоря на това.

А светецът, като предлагал постоянно на вниманието на баща си и други, подобни на този, въпроси, го заставил да се усъмни в боговете си и малко по малко да започне да разбира лъжата и заблудата на идолопоклонството. Бащата вече престанал да почита идолите така, както ги почитал по-рано, принасяйки им ежедневно многобройни жертви и поклонение, а започнал да ги презира и да не им се покланя. Като виждал това, Пантолеон се радвал, защото дори и да не бил успял напълно да отвърне баща си от идолите, поне бил породил в него съмнение относно тях. Пантолеон неведнъж искал да разбие идолите на баща си, които били много в неговия дом, но се въздържал, отчасти, за да не прогневи баща си, когото съгласно Божиите заповеди бил длъжен да почита, и отчасти, защото очаквал кога баща му, сам познал истинския Бог, ще пожелае да ги разруши със собствената си ръка.

В това време довели при Пантолеон един сляп, молещ за изцерение по следния начин:

- Умолявам те, пощади мене, ослепения и лишения от скъпоценната светлина! Всички лекари, които практикуват в този град, ме лекуваха, но не получих никаква полза от тях и заедно с последните проблясъци светлина, които можех да виждам, се лиших и от цялото си имущество; защото изхарчих

много, като ги възнаграждавах, а вместо изцерение получих от тях само вреда и загуба на време.

Светецът му възразил:

- Ако ти си раздал цялото си имущество на тези лекари, от които не си получил полза, с какво ще ме възнаградиш, ако получиш изцерение и прогледнеш?

- С готовност ще ти дам последното, което ми е останало - възкликнал слепецът.

Светецът произнесъл:

- Дара на проглеждането, чрез който ще видиш светлината, ще ти даде Отецът на светлината, истинският Бог, чрез мен, недостойния Свой раб, а ти дай обещаното не на мен, а на бедните.

Като чул това, Евсторгий, бащата на Пантолеон, му казал:

- Сине, не се залавяй за работа, която не можеш да свършиш, защото ще бъдеш осмян. Наистина, какво повече можеш да направиш от по-добрите от теб лекари, които са го лекували и не са могли да го излекуват?

- Никой от тези лекари не знае - възразил светецът - какво средство се прилага в дадения случай, както аз знам това, защото има огромна разлика между тях и моя учител, който ми е открил това средство.

Баща му, като помислил, че той говори за учителя Евфросин, отбелязал:

- Чул съм, че и твоят учител е лекувал този слепец, но не е могъл да направи нищо.

- Почакай малко, татко - отговорил Пантолеон, - и ще видиш силата на моето лекуване.

С тези думи той докоснал с пръсти очите на слепеца и казал:

- В името на моя Господ Иисус Христос, просвещаващ слепите, прогледни!

В същата минута очите на слепия се отворили и той започнал да вижда. И в същата тази минута бащата на Пантолеон - Евсторгий, и прогледналият човек повярвали в Христа и били кръстени от светия презвитер Ермолай, и се преизпълнили с голяма духовна радост в благодатта и силата Христова.

Тогава Евсторгий започнал да разрушава всички идоли в дома си, при което му помагал и синът му - свети Пантолеон; като натрошили идолите на парчета, те ги хвърлили в една дълбока яма и ги засипали с пръст. Като поживял малко време след това, Евсторгий се преставил в Господа. А Пантолеон, като станал наследник на твърде богатия си бащин имот, веднага подарил свобода на робите и робините си, като ги възнаградил щедро; а имуществото си започнал да раздава на нуждаещите се: бедните, просяците, вдовиците и сираците. Той обикалял тъмниците и като посещавал всички, които страдали в окови, ги утешавал, като ги лекувал и им давал това, от което имали нужда; по този начин той станал лекар не само на раните, но и на човешката бедност; защото всички приемали от него неоскъдяваща милостиня; бедните се обогатявали от неговата щедрост; а в лечението му помагала Божията благодат. Защото свише му бил даден дар на изцерение и той безвъзмездно изцерявал всякакви болести не толкова с лекарства, колкото с призоваване на името на Иисуса Христа. Именно тогава Пантолеон станал действително Пантелеймон, тоест всемилостив - и според името си, и като на дело оказвал милост на всички и не отпращал от себе си никого без подаяние или неутешен, защото на бедняците давал парични помощи, а болните лекувал безвъзмездно.

Болните от целия град се обръщали към него, като се отказали от всички останали лекари, тъй като от никого не получавали толкова бързо и съвършено лечение, както от Пантелеймон, който лекувал успешно и не вземал пари от никого. И името на всемилостивия и безвъзмезден лекар станало известно сред целия народ, а другите лекари били осъждани и осмивани. Поради това възникнала немалка завист и вражда от страна на лекарите по отношение на светеца; тя започнала още от времето, когато прогледал горепосоченият слепец. Това станало по следния начин.

Веднъж, когато този слепец, прогледнал благодарение на свети Пантелеймон, вървял из града, го видели някои от лекарите и говорели помежду си:

- Това не е ли този, който беше сляп и търсеше изцерение при нас, и ние не успяхме да го излекуваме? Как вижда сега? Кой и с какви лекарства го е изцерил и му е отворил очите?

И запитали него самия, как е прогледнал? Човекът не скрил, че го е излекувал Пантелеймон. Те, знаейки, че той бил ученик на Евфросин, казали:

- Той е велик ученик на велик учител!

Не знаели, че чрез Пантелеймон действала Христовата сила, и без да се досетят, изповядали истината, че Пантелеймон е велик ученик на великия Учител - Иисус Христос. И макар че с устата си лицемерно хвалели светеца, в сърцата си поради завист замисляли зло и започнали да наблюдават светеца, търсейки някакво обвинение против него, за да го погубят. И като забелязали, че той посещава тъмниците и там лекува раните на мъчениците, страдащи за Христа, казали на мъчителя Максимиан:

- Царю! Момъкът, когото ти заповяда да научат на лекарско

изкуство, желаейки да го имаш при себе си в двореца, като презря твоята толкова очевидна милост към него, посещава тъмниците и лекува затворниците, хулещи нашите богове, като мисли еднакво с тях за нашите богове и скланя и другите към същото зловредно мъдруване. Ако ти не го погубиш скоро, ще си причиниш големи безпокойства, защото ще видиш как мнозина, благодарение на неговото прелъстяващо учение, ще се отвърнат от боговете. В действителност Пантолеон приписва лекарското изкуство, с което изцерява, не на Ескулап или на някой друг от боговете, а на някой си Христос, и всички, които лекува той, вярват в Него.

Така говорели клеветниците и умолявали императора да заповяда да доведат изцерения от Пантолеон слепец за потвърждаване и точно засвидетелстване на справедливостта на думите им. Императорът веднага заповядал да издирят тази прогледнал слепец и когато той бил доведен, го попитал:

- Кажи, човече, как Пантолеон изцери очите ти?

Той отговорил:

- Призова Христовото име, допря се до очите ми и в същата минута аз прогледнах.

- А ти как мислиш - обърнал се императорът към него, - Христос ли те изцери, или нашите богове?

- Царю! - отговорил той. - Тези лекари, които виждаш около себе си, в течение на много време положиха големи усилия, за да ме излекуват; те взеха цялото ми имущество и не само че не ми донесоха никаква полза, но ме лишиха и от малкото зрение, което имах, и накрая ме направиха сляп. А Пантелеймон с едно-единствено призоваване на Христовото име направи да прогледна. О, царю, сега ти сам разсъди и реши, кой е по-добрият и истинският лекар: Ескулап и другите богове,

призовавани в течение на дълго време и не помогнали ни най-малко, или Христос, призован от Пантелеймон един-единствен път и дал ми изцерение в същата минута.

Като не знаел какво да отговори на това, императорът, по обичая на всички мъчители - започнал да го принуждава да извърши безчестие:

- Човече, не безумствай и не споменавай Христос, защото е очевидно, че боговете са ти дали възможност да виждаш светлината.

А изцереният, като не обръщал внимание на властта на императора и без да се бои от заплахите на мъчителя, отговорил на Максимиан по-дръзновено, отколкото евангелския слепец, изправен някога на разпит пред фарисеите:

- О, царю! Ти самият безумстваш, като наричаш твоите слепи богове податели на зрение, и самият ти си подобен на тях, като не желаеш да видиш истината.

Като се изпълнил с гняв, императорът заповядал веднага да го лишат от живот, главата на добрия изповедник на Христовото име била отсечена и той заминал, за да съзерцава лице в лице в непомръкващата небесна светлина Този, Когото изповядал на земята, когато получил телесно зрение. Свети Пантелеймон откупил тялото му от убийците и го погребал близо до тялото на баща си.

След това императорът заповядал да повикат при него Пантолеон. Докато войниците водели светеца при императора, той пеел словата на Давидовия псалм: “Боже на моята хвала! недей премълчава, защото против мене са се отворили нечестиви уста и уста коварни”; и по-нататък от този псалом (108-и). Така той с тялото си предстоял пред земния цар, а с

духа си - пред Небесния.

Император Максимиан, гледайки към него без никакъв гняв, кротко започнал да го убеждава така:

- Лоши неща слушам за тебе, Пантолеоне; казват ми, че ти по всякакъв начин хулиш и унижаваш Ескулап и другите богове, а прославяш Христос, загинал като злодеец, и се надяваш на Него и само Него наричаш Бог. Струва ми се, че не ти е неизвестно, какво голямо внимание ти обърнах и каква голяма милост проявих към теб, тъй че ти беше приет в двореца ми, а на учителя ти Евфросин заповядах бързо да те научи на лекарското изкуство, за да се намираш винаги неотстъпно при мен; но ти, като презря всичко това, отиде при моите врагове. Но, не искам да вярвам на това, което казват за тебе, защото хората са свикнали да говорят много лъжи. Ето защо те повиках - ти сам да кажеш истината за себе си и да изобличиш лъжливата клевета на завистниците си, като принесеш в присъствието на всички, както подобава, жертва на великите богове.

Светецът отвърнал:

- Трябва да се вярва повече на делата, отколкото на думите, царю! Защото истината много повече се познава по делата, отколкото по думите. И така, повярвай на това, което са ти казали за мен, че се отричам от Ескулап и от другите ваши богове и прославям Христа, защото познах по делата Му, че Той е Единият истински Бог. Ето, изслушай, макар и накратко, Христовите дела: Той е сътворил небето, утвърдил е земята, възкресявал е мъртви, възвръщал е зрението на слепи, очиствал е прокажени, с една дума е вдигал от одъра разслабени. Какво подобно са извършили почитаните от вас богове - не знам, и могат ли да го извършат? А ако сега искаш да узнаеш всемогъщата Христова сила, ще видиш действието ѝ веднага на дело. Заповядай да донесат тук който и да е човек,

лежащ на легло от смъртоносна болест, за когото лекарите са загубили надежда, и нека дойдат вашите жреци и да призоват боговете си, и аз ще призова моя Бог, и нека, който от боговете изцери болния, той да бъде признат за Единия истински Бог, а другите да бъдат отхвърлени.

Този съвет на светеца се понравил на императора и той заповядал веднага да потърсят такъв болен.

И ето, бил донесен на постелка един човек, парализиран от дълги години, който не можел да помръдне нито една част от тялото си и бил като някакво безчувствено дърво. Дошли и жреците - служители на идолите и опитни в лекарското изкуство, и предложили на светеца най-напред той да призове своя Христос.

Светецът им възразил:

- Ако аз призова моя Бог и Той изцери този разслабен, кого ще лекуват вашите богове? Нека първо вие призовете вашите богове и ако те изцерят болния, няма защо да призоваваме и моя Бог.

И така, жреците започнали да се молят на своите богове. Един призовавал Ескулап, друг - Зевс, трети - Диана, останалите - други бесове, но отговор нямало. И те дълго се упражнявали в своите богопротивни молитви без никакъв успех. А светецът, като виждал напразното им старание, се засмял. Като го видял да се смее, императорът се обърнал към Пантолеон:

- Пантолеоне, направи ти, ако можеш, този човек здрав, като призовеш своя Бог.

- Нека жреците да се отстранят - казал светецът.

Те се отстранили. Тогава светецът, като се приближил до

постелята, повдигнал очите си към небето и произнесъл следната молитва:

- “Господи, чуй молитвата ми, и моите вопли да дойдат при Тебе! Не скривай лицето Си от мене; в деня на скръбта ми приклони ухо към мене; в деня, (кога) въззова (към Тебе), бърже ме послушай” и яви всемогъщата Си сила пред тези, които не Те познават, защото за Теб всичко е възможно, о, Царю на силите!

Като произнесъл тази молитва, светецът хванал разслабения за ръката с думите:

- В името на Господа Иисуса Христа, стани и бъди здрав!

И в същия миг разслабеният станал, почувствал сила в цялото си тяло и се радвал, ходейки, и като взел постелката си, я понесъл към дома.

Като видели това чудо, мнозина от присъстващите повярвали в Христа; а жреците, служещи на идолите, скърцали със зъби срещу Христовия раб и се обърнали към императора със следните думи:

- Ако той остане жив, ще престанат жертвоприношенията на боговете и ние ще бъдем осмени от християните; о, царю, погуби го, колкото се може по-скоро!

Тогава императорът казал на Пантолеон:

- Пантолеоне, принеси жертва на боговете, за да не погинеш напразно! Нали знаеш колко хора загинаха затова, че се отрекоха от нашите богове, и поради непослушание на нашите заповеди? Нима не знаеш, колко жестоко беше измъчван старецът Антим?

- Всички, които са умрели заради Христа - отвърнал светецът, - не са загинали, а са намерили за себе си вечен

живот. И ако Антим, бидейки стар и немощен телом, е могъл да понесе жестоки мъчения заради нашия Господ, толкова повече аз, младият и силният, съм длъжен безстрашно да изтърпя всички мъчения, на които ме обречеш, защото ще считам живота си за празен, ако не умра за Христа, а ако умра, ще счета това за придобивка.

Императорът заповядал да окачат съблечения гол мъченик на дървото за мъчения и да остържат тялото му с железни куки, като опалват ребрата му със свещи. А той, като понасял тези страдания, устремил взора си към небето и рекъл:

- Господи Иисусе Христе! Бъди с мен сега, дай ми търпение, за да мога да понеса докрай тези мъчения.

И Господ му се явил в образа на презвитера Ермолай, като рекъл:

- Не бой се, Аз съм с тебе.

В същия миг ръцете на мъчителите се отпуснали и станали като мъртви, така че оръдията на мъченията паднали от тях и свещите угаснали. Като видял това, императорът заповядал да свалят мъченика от мястото за мъчения и му казал:

- В какво е силата на твоето магьосничество, че и слугите изнемогнаха, и свещите угаснаха?

Мъченикът отговорил така:

- Моето вълшебство е Христос, Чиято всемогъща сила извършва всичко.

Императорът възразил:

- А какво ще направиш, ако назнача още по-силни мъчения?

- В по-големите мъчения - отговорил мъченикът - моят Христос ще прояви още по-голяма сила, като ми изпрати по-

голямо търпение, за да те посрами. А аз, след като понеса по-тежки мъчения заради Него, ще получа от Него по-големи въздаяния.

Тогава мъчителят заповядал да разтопят олово в един голям котел и да хвърлят в него мъченика. Когато оловото завряло, завели мъченика до котела, а той устремил взора си към небето и се молел така:

“- Чуй, Боже, гласа ми, кога Ти се моля; запази живота ми от врага, който ме застрашава; укрий ме от заговора на коварните, от бунта на злодейците”.

Докато той се молел така, Господ отново му се явил в образа на Ермолай и като го хванал за ръка, влязъл с него в котела, и в същия миг огънят угаснал, оловото изстинало, а мъченикът запял словата на псалома: “Аз пък ще викна към Бога, и Господ ще ме спаси. Вечер и сутрин и на пладне ще моля и ще викам, и Той ще чуе гласа ми”. Присъстващите се удивлявали на чудото, а императорът възкликнал:

- Какво ще стане накрая, след като и огънят угасна, и оловото изстина? На какво мъчение да предам този магьосник?

Присъстващите го посъветвали:

- Нека бъде хвърлен в морската дълбина, защото той не може да омагьоса цялото море и веднага ще загине.

Мъчителят заповядал така и да направят.

Слугите, като хванали мъченика, го завели до морето, качили го на една лодка, като завързали голям камък за шията му. Като отплували далеч от брега, те го хвърлили в морето, а самите те се върнали на брега. Когато светецът бил хвърлен в морето, отново му се явил Христос, както и първия път, в

образа на Ермолай, и камъкът, завързан за шията на мъченика, станал лек като лист, така че Пантелеймон се държал с него на повърхността на морето, като не потъвал, но ходел по водата като по суша, воден, както някога апостол Петър, от Христовата десница. Той излязъл на брега, възпявайки и прославяйки Бога, и се изправил пред императора. Императорът неизказано се изумил от това чудо, като възкликнал:

- Каква е силата на твоето магьосничество, Пантолеоне, че ти му подчини и морето?

- И морето - обяснил светецът - се подчинява на своя Владика и изпълнява волята Му.

- Та ти и морето ли владееш? - попитал императорът.

- Не аз - отвърнал мъченикът, - а моят Христос, Създателят и Господарят на цялото видимо и невидимо творение. Той обладава както небето и земята, така и морето: Неговите пътеки в големите води и Неговите следи са незнайни.

След това мъчителят заповядал да приготвят извън града арена с животни, за да остави мъченика при зверовете да го изядат. Целият град се събрал на това зрелище, желаейки да види как зверовете ще разкъсат този прекрасен и невинно страдащ младеж. Там се явил и самият император; като довел мъченика, той му посочил зверовете със следните думи:

- Те са приготвени за теб. И така, послушай ме, пожали младостта си, пощади красотата на тялото си, принеси жертва на боговете, иначе ще умреш от жестока смърт, разкъсван от зъбите на зверовете.

Светецът предпочел да бъде разкъсан, отколкото да се подчини на такъв лукав съвет и на такава заповед. И го хвърлили на зверовете. А Господ и тук, като се явил на светеца

в образа на презвитера Ермолай, затворил устата им и ги направил кротки като овце, така че, припълзявайки до светеца, те ближели нозете му. Той ги галел с ръка и всеки от зверовете се стараел ръката на светеца да се докосне до него, като се избутвали един друг. А народът, като видял това, се изумил и гръмогласно възкликнал:

- Велик е Богът на християните! Да бъде пуснат невинният и праведен младеж!

Тогава императорът, като се преизпълнил с гняв, изкарал войници с голи мечове срещу тези, които славели Христа Бога, и мнозина от народа, повярвали в Христа, били избити; а императорът заповядал да убият и всички зверове. Като видял това, мъченикът възкликнал:

- Слава на Тебе, Христе Боже, че не само хората, но и зверовете умират за Тебе!

И императорът си тръгнал от мястото на зрелището, като скърбял и се гневял, а мъченика хвърлил в тъмница. Убитите хора, прибрани от своите, били предадени на погребение, а зверовете били оставени, за да бъдат изядени от кучета и лешояди. Но и тук станало голямо чудо: тези зверове лежали много дни, без да бъдат докоснати, и освен това труповете им не издавали никаква миризма. Като узнал това, императорът заповядал да ги хвърлят в дълбок ров и да ги засипят с пръст. А за мъченика заповядал да направят страшно колело, отрупано с остри ножове. Когато завързали светеца за него и започнали да въртят колелото, под въздействието на невидима сила то се разпаднало и ранило смъртоносно мнозина от стоящите наблизо, а мъченикът слязъл от него цял и невредим. И всички били обхванати от страх, като виждали чудесата, с които Бог се прославял в лицето на Своя светец. Императорът силно се изумил и запитал мъченика:

- Кой те е научил да извършваш толкова велики магьоснически действия?

- Не на магьосничество, а на истинско християнско благочестие съм научен от светия мъж презвитер Ермолай - казал мъченикът.

- А къде е този твой учител Ермолай? - попитал императорът. - Искаме да го видим.

Мъченикът, като разбрал духом, че е наближило времето Ермолай да приеме мъченически венец, отговорил на императора:

- Ако заповядаш, ще го повикам при теб.

И светецът бил пуснат, придружен от трима войници, да повика презвитера Ермолай.

Когато мъченикът дошъл в дома, в който живеел презвитерът, старецът, като го видял, попитал:

- За какво си дошъл, синко?

- Господарю и татко, императорът те вика.

- Навреме си дошъл да ме повикаш - казал старецът, - защото настъпи часът на моето страдание и смърт; понеже тази нощ ми се яви Господ и ми извести: - Ермолай! Ти трябва много да пострадаш за Мен, подобно на Моя раб Пантелеймон.

С тези думи старецът радостно тръгнал с мъченика и застанал пред императора. Имперторът, като видял презвитера, го попитал за името му. А светецът, като назовал името си, не скрил и вярата си, като гръмогласно се нарекъл християнин. Императорът отново го попитал така:

- Има ли още някой с теб от същата вяра?

Старецът отвърнал:

- Имам двама съслужители, истински Христови раби - Ермип и Ермократ.

Тогава императорът заповядал да доведат и тях и казал на тримата Христови служители:

- Вие ли отвърнахте Пантолеон от нашите богове?

- Самият Христос, нашият Бог, призовава към Себе Си тези, които счита за достойни, като ги извежда от бесовската тъмнина на идолопоклонството към светлината на Своето познание - възразили те.

- Оставете сега вашите лъжливи думи - им казал императорът - и отново обърнете Пантолеон към боговете, тогава и първата ви вина ще се прости, и ще заслужите от мен такива почести, че ще ми станете най-близки приятели в моя дворец.

- Как можем да сторим това - запитали с твърдост светците, - след като и ние самите сме готови да умрем заедно с него за Христа, нашия Бог? Нито ние, нито той ще се отрече от Христа, нито пък ще принесем жертви на глухите и бездушни идоли.

Като казали това, те обърнали всичките си мисли към Бога и започнали да се молят, като устремили очите си към небето. Спасителят им се явил свише и в същия час станало земетресение, като и цялата местност се разтърсила.

- Вижте как боговете се гневят срещу вас - извикал императорът, - те разклащат земята!

- Ти каза истината - съгласили се светиите, - че земята се разлюля заради вашите богове, защото те паднаха от местата си на земята и се разбиха, низвергнати от силата на нашия

Бог, Който се разгневи срещу вас!

Докато те казвали това, при императора дотичал един вестоносец от капището с известието, че всички техни идоли са паднали на земята и са се разбили. А безумният управник, като виждал във всичко това не Божията сила, а магьосничество на християните, възкликнал:

- Наистина, ако не погубим тези магьосници по най-бързия начин, целият град ще загине заради тях.

Той заповядал да отведат Пантелеймон в тъмница, а стареца Ермолай и неговите двама другари, след като ги подложил на много изтезания, осъдил на смърт чрез посичане с меч. И така, тримата свети мъченици: презвитерът Ермолай и съслужителите му Ермип и Ермократ, като завършили мъченическия си подвиг, се явили заедно пред Света Троица в небесна слава.

След убийството на тримата свети мъченици императорът, като заповядал да изправят пред него свети Пантелеймон, се обърнал към него със следните думи:

- Мнозина съм обърнал от Христа към нашите богове, едничък ти не искаш да ме послушаш. А и твоят учител Ермолай с двамата си приятели се поклони на боговете и им принесе жертва и аз ги удостоих с почетни санове в моя дворец. Постъпи и ти така, за да получиш еднаква чест с тях.

А мъченикът, знаейки с духа си, че светиите са загинали, помолил императора:

- Заповядай им да дойдат тук, за да ги виждам пред теб.

- Сега ги няма тук - излъгал императорът, - защото ги изпратих в друг град, където те ще получат голямо богатство.

- Ето, ти против желанието си изрече истината - разяснил му

светецът, - ти си ги изпратил оттук, като си ги предал на смърт, и те наистина са отишли в небесния град на Христа да получат богатства, които е невъзможно да бъдат видени с телесни очи.

Императорът, като видял, че по никакъв начин няма да склони мъченика да извърши безчестие, заповядал да го бият жестоко и като го подложил на жестоки рани, го осъдил на смърт чрез отсичане на главата, а тялото му заповядал да изгорят. Войниците го повели за посичане извън града.

Светецът, отивайки на смърт, пеел Давидовия псалом: “много са ме притеснявали още от младини, ала не са ме надвили. По гърба ми орачи ораха...”, и така нататък - до края на този псалом.

Когато войниците извели мъченика на разстояние повече от едно поприще от града, стигнали до мястото, където било угодно на Господа да загине Неговият раб. Те завързали Пантелеймон за едно маслинено дърво и палачът ударил с меч светеца по шията, но желязото се огънало като восък, а тялото на светеца не пострадало от удара, защото той още не бил завършил молитвата си.

Войниците в ужас възкликнали:

- Велик е християнският Бог!

И като паднали в нозете на светеца, го умолявали:

- Молим те, Божий рабе, помоли се за нас, за да бъдат простени греховете ни, които извършихме към тебе по заповед на императора.

Докато светецът се молел, се чул глас от небето, който се обърнал към него и потвърдил новото му име; защото Господ вместо Пантолеон го нарекъл Пантелеймон, като му дал

благодат - да проявява милост към всички прибягващи към него във всякакви беди и скърби, и го призовал към небето. Светецът, изпълнен с радост, казал на войниците да го посекат с меч; но те не искали, защото се бояли и били обхванати от трепет. Тогава светецът се обърнал към тях със следните думи:

- Ако не изпълните това, което ви е наредено, няма да получите милост от моя Христос.

Войниците се приближили и отначало прегръщали и целували цялото му тяло; после възложили на един от тях и той отсякъл главата на мъченика, и вместо кръв потекло мляко. А дървото в този час се покрило с плодове от корена до върха. Като видели това, мнозина от народа, присъстващ при посичането, повярвали в Христа.

Било съобщено на императора за станалите там чудеса и той заповядал незабавно да насекат на парчета тази маслина и да я изгорят заедно с тялото на мъченика.

Когато огънят угаснал, вярващите взели от пепелта неповредено от огъня тяло на светеца и го погребали с чест в намиращата се наблизо земя на схоластика Адамантий.

Лаврентий, Васой и Провиан, служители в дома на мъченика, които го следвали отдалече, видели всичките му мъчения и чули дошлия към него глас от небето, написали повествование за живота и мъченията му и ги предали на светите църкви в негова памет, за полза на читателите и слушателите и за слава на Христос, нашия Бог, прославян заедно с Отца и Светия Дух сега и винаги, и във вечни векове. Амин.

Тропарь, глас 3:

Страстотерпче святый и целебниче Пантелеимоне, моли милостивого Бога, да прегрешений оставление подаст душам

нашим.

(Свети страдалче и целебниче Пантелеймоне, моли милостивия Бог да прости прегрешенията на душите ни.)

Кондак, глас 5:

Подражатель сый Милостиваго, и исцелений благодать от Него прием, страстотерпче и мучениче Христа Бога, молитвами твоими душевныя наша недуги исцели, отгоня присно борца соблазны от вопиющих верно: спаси ны, Господи.

(Подражател на Милостивия и приел от Него благодат на изцеление, страдалче и мъчениче за Христа Бога, изцели с твоите молитви душевните ни недъзи, прогонвайки завинаги съблазнителя от тези, които зоват с вяра: спаси ни, Господи.)

Величание

Величаем тя,/ страстотерпче святый, великомучениче и целебниче Пантелеимоне,/ и чтим честная страдания твоя,/ яже за Христа// претерпел еси.

Молитва святому великомученику и целителю Пантелеимону

О великий Христов угодниче и преславный целебниче, великомучениче Пантелеимоне! Душею на Небеси Престолу Божию предстояй и Триипостасныя Его славы наслаждаяйся, телом же и ликом святым на земли в Божественных храмах почиваяй и данною ти свыше благодатию различные чудеса источаяй. Призри милостивым твоим оком на предстоящия люди и честнейзй иконе умильно молящиеся и просящия от тебя целебныя помощи и заступления. Простри ко Господу Богу нашему теплые молитвы свои и испроси душам нашим оставление согрешений наших. С верою призываем имя твое,

святый праведный Пантелеимоне. Яко ты приял еси благодать от Господа Бога - недуги отгоняти и страсти исцеляти. Тебя убо просим: не презри нас, недостойных, молящихся тебе и твоея помощи требующих. Буди нам в печалех утешитель, в недузех лютых страждущих врач. Напаствуемым - скорый покровитель. Очам недугующим - прозрения датель. В скорбях пребывающим - готовейший предстатель и исцелитель. Исходатайствуй всем вся, яже ко спасению полезная. Яко да твоими ко Господу Богу молитвами получивше благодать и милость, прославим всех благих Источника и Дароподателя, Бога Единого, в Троице Святой славимого, Отца и Сына, и Святаго Духа, ныне и присно, и во веки веков. Аминь.

В памет на преподобната игумения Антиса († 759 г.)

Света Антиса се подвизавала през VIII век в мантинейските земи в Азия. Като напуснала родителския дом, отначало тя се подвизавала уединено в пещерите. Като срещнала стареца Сисиний, тя продължила подвизите си по неговите наставления и дотолкова преуспяла в духовния живот, че 90 девици поверили себе си на нейното ръководство. Преподобната Антиса пострадала заради почитането на светите икони.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

buditeli.info © 2017